

Dopisi.

Iz Banata 30. avg. * Neizrečeno dobra letina je letos za pšenico tukaj; lahko rečem, da samo v Banatu je bojo letos okoli 15 milijonov vagánov (mecnov) pridelali in prav lepe; le tisti veliki posestniki, ki imajo pšenico še zdaj na polji, bojo imeli slabeje zrno. Nikdar nikoli še nisem vidil tako rodovitne zemlje; vsak kmet pridelal tukaj na oralu (johu) po 20 do 30 vagánov najlepše fruge, vagán vaga od 88 do 91 funtov. S ceno pa Banačani niso nič kaj zadovoljni, pa imajo tudi prav, zakaj kupci je ne plačujejo letos čez 2 gold. 50 vagán, prejšnje leta pa so se trgali za-njo, ko je vagán veljal po 4 gold. 50 kr. do 5 gold.

Ptuj na Štaj. V. — Dne 19. in 20. avgusta bila je tukaj volitev občinskih odbornikov. Izvoljeni so bili kot odborniki gospodje: Kofler, Fürst, Vejnhart, Strafela, Šrafl, Selinšek, Čistler, Stary, Haas, Goriup, Rodošek, Vošnjak, Herman, Čuček, Krause, Reiter in Križan; kot nadomestniki pa gospodje: Lerh, Fridrih, Bauer, Baumgartner, Zima, Bročko, Hoheker, Ekl in Tanda. Med odborniki šteje narodna stranka štiri ude.

Iz Celja 4. sept. (Oznanilo čitavničino.) V nedeljo 18. septembra bo čitavnica celjska napravila v Mozirji ob 6. uri zvečer „besedo“, h kateri se s tem uljudno vabijo častiti udje čitavnic slovenskih in še posebno vrli gornje-savinski Slovenci. Ker že pevci v jutru dojdejo, bodo pri slovesnem sv. opravilu ob 10. uri popevali G. Tribnikovo slovensko mašo.

Odbor čitavnice celjske.

V Šenčjurji na Peščenjku 3. kimovca. B. — Prejmite, drage „Novice“ tudi iz našega kraja enkrat par vrstic. Ozimina in jarica nam je še precej dobro obrodila, posebno ker nam je prizanesla toča in drugo hudourje, ki je bilo letošnje poletje drugod tako pogostoma in je tudi okoli Celovca in v Celovcu napravilo veliko škode. Turšica tudi dobro kaže, le proso je slabo pa zelje, ker ga slabo gleštajo. Krompir pa bo dober in tudi jeda (ajda, ali kakor tukaj pravijo: heda) v bolj vzvišenih krajih je lepo bela, na celovškem polji pa je že kaj zeló rudečkasta. Sená je bilo dosti, in kdor ga je bil pred sv. Petrom spravil, dobil ga je veliko in kaj lepega. Potem pa je bil križ ž njim, in marsikaj ga je splavalo po vodi, ostalo pa je vse rujavo in sprideno. Tudi otava je bila velika in lepa in ker je bilo dozdej še precej lepo vreme, so jo že večidel spravili. Detelje pa je bilo toliko, da malokdaj več. Tudi sadja bo še nekaj, kar ga bo. Ali žalibože! zapaziti je malo malo lepo napravljenih in ogleštanih vrtov. Eden spred družega pravi, da zemlja ni sadunosnim drevesom ugodna (prav čudna beseda to!) — in tako ni v noben vrt nič kaj prijetno pogledati. In vendar bi se tudi s sadjem dobro izplačal, ker je mesto tako blizo, in se tudi čuje, da sèm ter tje, kjer ga je kaj, ni tatinskih rok varno! Do murb imajo nekako več veselja, in vidi se jih mnogo posejanih kraj cestá in potov; al kar se nas tiče, raji bi sadje vidili. Pa vsakemu svoje! — Prebivavci so tukaj skoraj do malega vsi Slovenci; al Bog pomagaj njihovemu jeziku, ker ni slovenskih šol, in zatoraj jo tudi vsak po nemško bolje reže kot po slovensko, dasiravno se spet priznati mora, da je v tukajšnjem slovenskem jeziku mnogo dobrega in temeljito národnega, kar bom drugi pot pokazati se potrudil.*) — Unidan nas je obiskal dr. Toman prisedši z g. Einšpielerjem iz Belskih toplic in je potem najbrže potoval k gosp. Majarju v Zilsko dolino.

Iz Kranjskega. * * — Da ste Vi duhovni bratje na Štajarskem, kakor so nam „Novice pisale“, rešeni

*) Dobro nam došlo! — Za dobrega vrednika je težava.

Vred.

zlo okornih škornjic, Vam mi sobratje, duhovni ljubljanske škofije, iz srca privoščimo. Kar pa Vam privoščimo, tudi sebi želimo, in od modre previdnosti in znane pravednosti našega gg. knezoškofa pričakujemo. Tudi mi to želimo deloma zato, ker je naša mošnja kumerna, to obuvalo pa je drago, največ pa ozir zdravja; saj skušnja uči, da, v primeri z drugimi ljudmi, duhovnov največ vredov in gnojnih ran na nogah ima, in zdravniki nam trdijo, da krivo tega je to, da se poleti noge v teh „topovih“ pariyo in kuhajo.*) Zatega del v mnogih duhovnih okrajnah niso nikdar v rabo prišle, v mnogih pa so bile pozneje odpravljene te nadležne škornjice, ktere bi se bolje imenovale „okornice.“ Ako bi se jih kdo ne hotel znebiti, naj bi jih nosil, kakor mu je drago, — al to želimo, da bi jim smeli slovó dati vsi drugi, kterim niso po volji; v svesti smo si, da jih bode na strani kmali za cel muzej.

Iz okolice ljubljanske. (Zastran dolenske ceste.)

J. R. K. — Hvale vredno in res potrebno je bilo, da so se oči cestnega oskrbníštva obrnile na to cesto. Ako ktera, je gotovo ta poprava živo potrebna. Dobili smo že lep most čez cesarski graben, torej se od glave sèm popravlja; že se ravná in predeluje tudi strmi klanec pri treh križih blizo Šmarje, kjer se je že prigodilo toliko nesreč; al ostaja nam še vedno grdi, nič manj nevarni Peščenjak pri Višnjigori, kjer si je že tudi marsikteri konj potolkel kolena. Sliši se in želeti je zavoljo občega prida, da se mislijo tudi tega ogniti, brž ko bo uni dodelan. Saj se dá tudi lahko in lepo ogniti in vsaj tretjino pota med Šmarjo in Višnjogoro prikrajšati, toliko pa prehiteti. Ako prideš do mitnice pod Višnjogoro po dolenski cesti, vidiš, kako se ti reva upera in kako nerada in le prisiljeno se zavije na Višnjogoro v mesto, ker bi raje šla naravnost čez plitvo vodico memo Mahorata pod farno cerkvo naravnost na baronov malen po solnčni strani, po golem rebri, proti Brezovemu čez brezovške in peške senožeti nad zgornjimi Duplicami, memo zatiškega bajerja, kjer je že ene leta sèm lepa in od predstojnika ljubljanske okolice gospod Pajka dobro, toda le škoda, da na Ogib, namesti na zgornje Duplice proti Peči in Višnjigori, izpeljana mala cesta od Šmarje, težko in nejevoljno pričakuje. To ti je lega kakor nalašč za veliko cesto! Suha, vzdignjena in na solnčni strani in s šuto na stranéh. — Ako bi se po odkazanem navodu kako pičlo uro naproti prišlo ti mali cesti, ktera se dá z malimi stroški razširiti in zboljšati, dobimo namesti zdanje grde, lepo, ravno kakor belo platno potegnjeno novo veliko cesto brez vseh naglih ovinkov, prav toliko napeto, da se voda naglo oceja in cesta suha ostaja. Vso strmino lahko pregledaš iz zadnje velike ceste, postavimo, od Šinterja ali Jurja, ako se ozreš na golo solnčnato rebro, ker ravno tam vidiš najvikšo piko vse strmine. Lepše in lože bo izpeljana od une na Medvedjaku. Konji pojdejo lahko zmiraj v trop, pol ure gotovo bliže iz Šmarje v Višnjogoro, toliko pa urnejši pot! Velikokrat je bil že ogleddovan in tudi pohvaljen omenjeni návod**), al mislim,

*) Da noge odrenevé v takem nevkretnem oklepu, je očividno; da pa se zadržuje tudi v njem naravno in potrebno hlapenje nóg, mora potrditi vsak zdravnik. Celó hudo pa je to poleti. Zato res je želeti, da bi nehalo to obuvalo, ktero — ako se ne motimo — izvira iz tistih časov, ko tudi vsa druga gospóda ni poznala dolzih hlač in je nosila enako obuvalo. Vred.

**) Návod od návoditi (anführen) se mi zdi veliko boljša in bolj razumljiva beseda za nemški „plan“ kakor načrt od načrtati. Govori se po Dolenskem. V ravno tem pomenu sem jo slišal od prostega človeka o novi žužembržki cesti. — Tudi se mi zdi pravilniši Višjagora, to je, vikša gora kakor višnja, to je „Weichsel.“ Pis.

(Ako je res, kar Valvazor piše III. stran 628., je neki „Weichselburg“ ali „Weichselberg“ zidal to mesto; po takem ne bode veljala „Višjagora.“ Vred.

sebičnost in trdovratnost stare ceste ji je spodnesla noge. Ako se zapusti pri Golobarji na Šapu sedanja cesta in se potegne nova čez Hrastje na Kozličevcev proti Stari vasi, bo lahko ta cesta izgled drugim, in ljudje se bodo čudili slepoti, da smo se toliko časa trudili in mučili čez nevarni in hudi Peščenjak! Tudi zavoljo očitne varnosti se priporoča omenjeni návod. Kdo ne vé, kako nevarna je sedanja cesta od Blata do Svetina? Kolikokrat so bili samotež ljudje pa tudi vozniki že siloma napadeni, ker ni nobene hiše ne vasi v omenjeni daljavi; na omenjeni novi návod pa bi šla cesta v ti daljavi po okolinostih ali skozi tri ali memo treh velikih vasi, in druge štiri do Šmarje. Na vse strani se tedaj priporoča omenjeni návod.

Iz Ljubljane. V poslednjem listu smo povedali, da v treh krajih kočevskega kantona se je po kozlih zanešena kuga zopet prikazala. Od tistihmal je tudi v Kočevji (na neki pristavi zunaj mesta) ena krava zbolela, ktero je komisija z dvema družima, še zdravima pobiti dala, ki ste bile z uno skupaj. Tudi na Cesti (Winkel) med Starim Logom in Starim Bregom je poginul en junec za kugo. Brž 28. avgusta je po zahtevanju c. k. deželne vlade tukajšnje c. k. više vojaško poveljstvo poslalo 60 vojakov z enim oficirjem v Kočevje, da čujejo nad vasmí, ki se po postavi morajo zapreti. — Pa tudi iz Trsta je ondašnja c. kr. deželna vlada 2. dan t. m. glas dala v Ljubljano, da v Cepiču v Istri se je prikazala kuga, po kateri je takrat že pcepalo 14 goved. — Treba tedaj, da se na vso moč branimo pošasti, ker ne vemo, kam povsod se je po okuženih kozlih zatepla kuga; zato je c. k. dež. vlada začasno prepovedala živinske sejme po vsi deželi. — Kakor današnji „oglasnik“ oklicuje, tedaj tudi na prihodnji ljubljanski sejm ne sme goveja živina in drobnica priti; le konji in prešiči so pripuščeni.

— Danes (v sredo) popoldne je mestni zbor. Obravnavale se bodo zraven tega, kar bode gospod župan naznanil in bodo odborniki morebiti vprašali, v očitni seji mnogovrstne reči: o napravi ceste na grad, o zgubljenih pasjih markah, — o prošnji posestnikov na Ilovci ljubljanskega močvirja, da bi se jim košnja v najém dala, — o tistih 100 gold., ki jih mestna kasa daje protestantiški šoli, — o novem pohištvu županovega stanovanja, — o remuneraciji učiteljev na realki zato, ker učijo učence v rokodelski nedeljski šoli in še več drugih stvari, ki jih bo predlagal denarstveni in stavbini odsek. Tudi skrivna seja bo za 3 posebne zadeve, ki se ne dajo očitno obravnavati.

— Pogorišče kovaške šole in živinozdravnišnice na Poljanah je že pokrito. Konec tega meseca bodo preskušnje učencev te šole, pa tudi učencev kmetijstva.

— Po Schillerji poslovenjeni „Valenštajnov tabor“, ki pa se je naposled prekrstil v „Valenštajnov ostrog“, je prišel pretekli teden na svetlo.

— Gosp. prof. Macun je prišel v Ljubljano, da posebno v ces. knjigarnici nabira gradiva za obširnejo povést naše literature.

— (Za slovensko-nemški slovar kaj.) „Klagenfurter Zeitung“ je unidan v popisu tržiške pevske svečanosti, pri kateri, kakor pri vseh shodih, tudi ni bilo brez slovesne pojedine, naše bržóle (pražole) imenovala „Bergschole“, rekši med drugim — — „und einem Teller duftender Bergschole (dem Lieblingsgerichte der Neumarktler).“ Po takem utegnemo kadaj še našo bržanko prekrsteno brati v „Bergschank.“ „Nein! sie sollen sie nicht haben — naših bržol in naše bržanke! — nam je pisal neki mož stare korenine iz Tržiča — da bi jih šušmarili v „Bergschole“ in „Bergschank!“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Državni zbor na Dunaji se ima neki začeti o vseh Svetih. Pripoveduje se, da mu c. kr. ministerstvo misli predložiti prevdarek državnih stroškov in dohodkov za leto 1865. in 1866.; al to ni verjetno, ker bi kazalo, da bi po tem celo leto ne bilo zbora več, kateri ima vendar obilo obilo opravil, da se dovršijo potrebni zakoni ustavni. — Baron Bach, zdaj poslanec avstrijski pri rimski vladi, je prišel 2. dne t. m. iz Rima na Dunaj. Dunajski časniki pripovedujejo, da ostane tu le kake tri tedne in da je prišel, da se začno priprave za nekakošno prenarodbo konkordata. — Papirnatih desetih je bilo konec julija meseca le še za 5 milij. in 108.444 gold. med ljudmi; želeti bi bilo, da bi se ta denar, na zadnje tako zamazan, da se ga človek v roke vzeti boji, popolnoma odpravil. — Kakor se sliši, misli vlada prodajanje tobaka še bolj v proste roke dati, tako, da vsak trgovec (kupec) utegne pravico dobiti, da tobak prodaja; al prodajavcem se neki ne bojo več tolikšni procenti dovolili, kakor dozdej. — Plača c. kr. vojaških častnikov ali viših in nižih oficirjev, ki so v službi, znaša okoli 15 milijonov gold., — onih pa, ki so v pokoji, nad 7 milijonov. — Hrvaški časniki donašajo novico, da preuzvišeni škof Strossmayer misli z dr. Račkí-em, šolskim nadziratljem, konec tega meseca potovati v Rim, zato, da bi prejel od sv. očeta blagoslov za slavensko bogoslužje. — Po najnovjših pismih je na Marskem v Prizivozu se prikazala goveja kuga. — Po mislih c. kr. policijskega ministerstva so se sicer politične razmere v Galiciji na bolje obrnile, vendar še niso take, da bi se obsedni stan, v katerem je ta dežela že več časa, mogel odpraviti ali zelo zljajšati. — Druga glavna skupščina „Matic“ v Slovaki, ki je bila nedavno v St. Martinu pod predsedništvom preuzvišenega škofa bistriškega gosp. Štepana Moysesja, je — kakor „Domobran“ piše — izvolila za častne ude: Kukuljevića izmed Hrvatov, vladika Gruića izmed Srbov, škofa Gaganca izmed Rusinov, dr. Miklošića in dr. Bleiweisa izmed Slovencev, Palackega izmed Čehov i dr. Beka izmed Moravanov. — Razprave v dunajskem zboru o šlesvik-holštajnskih in danskih razmerah lezejo prav po polževo naprej, danska vlada pa neki celó namerava rakovo pot; sliši se namreč, da nima prave volje se udati pogojem, po katerih ima konec biti krvavi pravdi; na kterege pomočnika se neki opira, nihče ne vé. — Nemčii dela zdaj veliko skrb, kako bote avstrijska in pruska vlada dognale dve reči, namreč: kaj bode s Šlesvik-Holštajnom, in kaj s francozko-prusko kupčijsko pogodbo? Avstrijska vlada želi nekake prenarodbe francozko-pruske kupčijske zveze, da bi potem tudi Avstrija mogla stopiti v to zvezo; kar pa se tiče Šlesvik-Holštajna, se boje pruski vladi nasprotne nemške vlade, da ne bi si omenjenih dežel ne prisvojila. Velik hrup je zavoljo vsega tega zdaj po nemških časnikih, ker so vse te stvari tako zamotane in nejasne, da še nobena vlada ne vé, pri čem da je in kakošen bo konec vseh teh važnih zadev. Ker pa najbolj pruski minister Bismark in avstrijski minister Rechberg te razprave v svojih rokah imata, ni čuda, da na vsaki strani političnih časnikov zadevaš na imeni teh dveh ministrov. — Na drugem delu svetá pa sta cesar Napoleon in kralj italijanski Viktor Emanuel najbolj na glasu. Časniki raznašajo po svetu, da se francozka in turinska vlada čedalje bolj sprijaznujeta, in z dovoljenjem Napoleonovem utegne vendar le poroka biti kraljevića italijanskega Humberta z princesnjo Muratovo. Ta zakon — kričijo časniki angležki — pa bi pomenil vojsko Dunaju in Rimu. Pa saj je krik in besedni hrup zdaj edino, kar imajo